
P O V Z E T E K

Stalna sodelavka Dialogov *Jean McCollister* v uvodniku z naslovom *Nesmiselnost in nujnost aktivizma* opiše svoje izkušnje iz osemdesetih let, ko je bila ena izmed aktivistk, ki so protestirale proti jedrski oborožitvi pri letalskem oporišču Greenham Common v Veliki Britaniji. O tem je bil lani posnet novozelandski celovečerni dokumentarec *Mothers of the Revolution (Matere revolucije)*. McCollister zapiše, da takrat niso rešile sveta in se na koncu vpraša: »Zakaj torej vztrajamo v tem očitno jalovem početju? Deloma iz navade, deloma iz trme, toda domnevam, da deloma tudi zato, ker droben plamen upanja globoko v nas vendarle še ni povsem ugasnil. Z besedami radikalnega ameriškega novinarja I. F. Stona: 'Edine bitke, ki jih je vredno biti, so tiste, ki jih boste izgubili, ker jih nekdo mora biti in izgubiti in izgubiti in izgubiti, dokler nekega dne ne zmagaja nekdo, ki verjame v isto kot vi.'«

Osrednji del številke je posvečen gledališču oziroma scenskim umetnostim. *Primož Jesenko* se je pogovarjal z režiserjem *Matijo Logarjem*, zaslužnim za ponovno profesionalizacijo Prešernovega gledališča Kranj, ki ga je vodil v obdobju 1975–1997. Pogovarjala sta se tudi o njegovih režijah slovenske dramatike in dolgoletnem sodelovanju z legendarnim dramaturgom Tarasom Kermaunerjem.

Tematski sklop *Perspektive ustvarjalk scenskih umetnosti* sta skupaj zasnovala urednica za feministične pristope *Jasmina Založnik* in urednik za scenske umetnosti *Primož Jesenko* in pri tem izhajala iz vrste kazalnikov ki potrjujejo učinkovito reprodukcijo patriarhalnih pogledov in njihovo strukturno trdnost na tem področju (zastopanost žensk na vodstvenih položajih; procentualni delež režiserk v institucionalnih gledališčih, še zlasti na velikih odrih; primerjava honorarjev režiserk glede na njihove kolege; upad statusa določenih poklicev). Čeprav se zdi, da je umetniška sfera domnevno bolj napredna, je tovrstne vzorce težko preseči, njihovo rahljanje je

postopno. Na začetku *Rok Vevar* predstavi postopno uveljavljanje in imena žensk na režiserskih, koreografskih in vodstvenih položajih v slovenskem gledališču v 20. stoletju. *Katarina Pejović* predstavi Miro Trailović in Borko Pavičević, nosilni osebnosti polpretekle zgodovine srbskega gledališča in družbenih gibanj, ki sta se uveljavili kljub nenaklonjenim pogojem. Položaj dramaturginje sredi historične dekonstrukcije literarnega gledališča na ozadju družbenih razmerij spolov opiše *Eda Čufer* v intervjuju z *Ulo Talijo Pollak*. *Varja Hrvat*in problematizira trdoživost klišejskega prikazovanja ženskosti v slovenskem gledališču in javnem diskurzu. *Pia Brezavšček* poda osebnoizkustveni vpogled v neinstitucionalni uprizoritveni sektor v Sloveniji, *Maša Radi Buh* analizo sodobnoplesnega polja, *Rok Andres* zaznava aktualne avtorske premike in tendence dramatičark, dramaturginj in režiserk.

Temi sledi *Jezikovni kot*, v katerem *Emica Antončič* na primeru različnega naglaševanja imena države Ukrajina razpravlja o naglasnem mestu pri prevzemanju besed v slovenščino in nakaže osnovne okvirje za sistemsko rešitev tega težkega poglavja slovenskega pravorečja.

V *Kulturni diagnozi Kaja Kraner* piše o skupinski razstavi sodobne umetnosti ženskih ustvarjalk z naslovom *Vračanje pogleda*, ki je na ogled v razstavišču Cukrarna. *Martina Potisk* prispeva svež pogled na razglednice slikarja in karikaturlista Hinka Smrekarja (1883–1942), narisane po motivih slovenskih narodnih pesmi. *Katarina Juvančič* ocenjuje album *To je to!* novoljudske skupine Brina, *Igor Bašin* pa album *Lying Cobra* svojevrstne skupine Moveknowledge. *Petra Samec Stefančič* piše o prevodu romana *Vojna nima ženskega obraza* beloruske pisateljice Svetlane Aleksijevič, *Veronika Šoster* pa o prevodu uspešnice Pat Barker *Ko dekleta obmolknejo*. *Nika Arhar* predstavlja fenomen plesalca Iztoka Kovača in skupine EN-KNAP, ki je danes edini stalni ansambel sodobnega plesa v Sloveniji, ob izidu zbornika o njih, *Sonja Dular* pa dramatiko *Vesne Furlanič Valentinčič*, izdano v knjigi *Sama pred obličjem smrti*. Na koncu objavljamo še dve filmski oceni: *Marko Stojiljković* piše o ameriško-kanadski grozljivki *X*, *Simona Jerala* pa o češko-slovensko-slovaški koprodukciji *Atlas ptic*.